

GÜNÜMÜZÜN YARATICI GÜCÜ: HAYAL - BİLİM

Dr. Toygar AKMAN

Geleceğe yönelik bilimsel çalışmaya girişen ya da teknolojik bir buluş üzerinde uğraşan insanın, başarıya ulaşabilme şansı, onun, bilimsel yeteneği kadar, yaratıcı gücü'ne de bağlıdır. Yaratıcı Güçten yoksun olan araştırmacılar, edindikleri bilgileri, kafalarının içinde bir ansiklopedi gibi saklayabilirler. Kendilerine bir şey sorulduğunda, insanı şaşırtacak kadar ayrıntılı bir biçimde, bu bilgileri aktarabilirler. Ancak, yaratıcı güçlerini kullanamadıkları için, edindikleri bilgilerden esinlenerek "Gelecek Zaman'a Doğru Atılım" yapamazlar ve "Gelecekteki Bilimsel ve Teknolojik Evrimi" çizemezler. Böyle bir yönelim'de bulunabilmek için, o araştırmacının, herşeyden önce, "Hayal-Gücü"nü kullanabilme yeteneğine sahip olması gerekmektedir.

"Hayal-Gücü"nü kullanabilen araştırmacı, "Bilgi-Alıcı Antenleri"ni, geleceğe yöneltmiş kişi demektir. Elde ettiği "Bilimsel Bilgi" ve "Teknolojik Bulgu"ların, ileride, ne gibi gelişimler gösterebileceğini, bu antenleri ile "Zamanın Önüne Atlayıp" saptamaya uğraşan kişidir. Burada, daha da önemli olanı, kendisinin yapacağı katkıdır. Kendi bilim dalında, ne gibi aşamalar olabileceğini, kolayca kavrayabileceğinden, bu konu üzerindeki çalışmalarını derinleştirir. Diğer dallarda da, ileride, ne biçimde yararlanılabileceğini gözönüne alarak, tüm bilimsel ve teknolojik gelişmelerin, yakın gelecekteki durumlarını, resimlendirmeye çalışır. Kısaca, "Yarın" ya da "Öbürgün"leri, "Bugünden Çizebilme" işine girişir.

Kendi uğraşı alanındaki gelişmeler, umduğu teknolojik düzeye ulaşamamış ya da diğer bilim dallarındaki çalışmalar, istediği aşamaları gösterememiş olabilir. Beklediği bilimsel sonuç, henüz, çok uzaklarda gibi gözükmektedir. O zaman, yine "Hayal-Gücü" yardımına yetişir. Laboratuvarından çıkıp, yazı masasının başına geçer. "Geleceğin Dünyası"ni, hikâye ya da roman biçiminde anlatma çabasına girişir. "Science-Fiction" denilen "Hayal-Bilim" (ya da Kurgu-Bilim) yazarları kervanına katılır. Kafasının

içinde yarattığı halde, teknolojik eksikliklerle uygulamaya koyamadığı buluşlarını, makinelelerini ya da bilimsel gerçekleri, roman kahramanlarına yaptırtır, ya da buldurtur. "Hayal-Gücü", durmaksızın çalıştığı için, kendi küçük laboratuvarı yerine, romanında, istediği büyüklükte ve teknik düzeyde bir laboratuvar çizip, gelecekte neler olabileceğini, böylece anlatma çabasına koyulur.

Bu yapıtları okuduğumuzda, önce, "Nasıl Olur?" sorusunu sorduğumuz halde, biraz sonra kendimizi romanın akışı içinde buluruz. Bu kez, bizler bir "Hayal-Bilim Okuyucusu" olarak, roman kahramanlarının "Yeni Buluşlar"ını, heyecanla izlemeye başlarız. Farkına varmaksızın, bizler de "Hayal Gücü"müzü kullanma işlemine girişmiş oluruz.

Günümüzün yaratıcı gücünün, özellikle "Hayal-Bilim" alanında yoğunlaşmasının, başlıca nedeni, bilim ve teknolojinin, bugün çok yüksek bir düzeye erişmiş olmasındandır. Eski çağlarda, bilim ve teknik, böyle bir düzeye erişmemiş olduğu için, "Hayal-Gücü"nü kullanabilen insanlar, bu güçlerini, mistik ya da dinsel etkiler nedeni ile, kanatlı melekler, şeytanlar ve çeşitli güçte tanrılar olarak resmetmekten öteye gidememişlerdi.

Günümüzde ise, "Hayal-Bilim Romanları", en çok satan kitaplar (best-seller) olarak liste başlarında yer almaktadırlar. Hele, ünlü bilginler tarafından yazılmış olan "Science-Fiction"lar, aynı yılda 10-15 baskı yapabilmektedir. Bu "Hayal-Bilim"ler arasında, güçlerini, birkaç yüz yıl ötesine uzatarak göstermiş olan yazarların en ünlüleri Jules Verne ile H. G. Wells'dir. Ancak, hemen, bir kez daha belirtelim. Bilginler tarafından yazılan bu tür romanlarda "Zamanın Ötesine Atlayabilme", daha güçlü olmakta ve "Geleceğin Tablosu", daha aydınlık bir biçimde önümüze serilmektedir. Bilginler tarafından yazılan "Hayal-Bilim Romanları"nın, ne denli güçlü olduğunu, ünlü İngiliz Fizik Bilgini ve Science Fiction

Nasıl sona ereceğini, bilmek ister misin?

yazarı Arthur C. Clarke, şu satırlarıyla belirlemektedir:

“...Öyle görünüyor ki, bilimciler (hepsi değil tabii), pek zavallı kâhinlerdir. Doğrusu, bu, şaşılacak bir şeydir. Çünkü, iyi bir bilim adamına gerekli olan niteliklerin başında “Hayal Gücü” gelir. Gerçekten, çoğu kez, seçkin Astronom ve Fizikçilerin, ancak şu ya da bu tasarılarının, mümkün olduğunu herkese açıklayarak, kendilerini “Delî” yerine koydukları olmuştur. Önümüzdeki büyük problem öyle anlaşılıyor ki, “Sağlam Bir Bilimsel Bilgi” (ya da hiç değilse bilim anlayışı) ile “Çok Esnek Bir Hayal Gücü”nün, aynı kişide, birarada bulunmasıdır. Jules Verne ile Wells, her istedikleri zaman, bu ikisini, yanyana getirebiliyorlardı. Wells, (kendisi çoğu zaman tersini ileri sürmesine rağmen), Jules Verne’den farklı olarak, aynı zamanda büyük bir edebiyat sanatçısı idi ve karşısına çıkan basit gerçekleri, işine geldiği zaman, bir kenara itmesini biliyordu. Verne ile Wells’in ünlü adlarını andıktan sonra, şunu açıkça söylemek isterim ki, “Geleceğin Olanakları”nı tartışmak konusunda, ancak, “Hayal-Bilim Yazar ve Okurları” gerçekten yetkili olabilirler. Bu edebiyat türünü, (birkaç yıl öncesine kadar olduğu gibi) bilgisiz, ya da açıkça kötü niyetli eleştirmecilere karşı savunmaya, artık gerek kalmamıştır. Fakat, biz, burada, “Hayal-Bilim”in edebî niteliklerini inceleyecek değiliz. Biz, onun, yalnızca, teknik yönü

ile ilgileneceğiz. Son otuz yıl içinde, onbinlerce kitap, geleceğin, “Hayale Sığabilen” (ya da çoğu kez sığmayan) olanaklarını işlemiştir. Olması mümkün olan her şey, şurada, burada, kitaplarda, dergilerde ele alınmıştır. Önümüzdeki on yıldan öteye uzanan gelecek hakkında, bir görüş sahibi olmak isteyen bir kimse için, “Hayal-Bilim Yayınlarını” eleştirici (sıfat önemlidir) bir gözle okumak, vazgeçilmez bir öğrenim yoludur. Geleceğin gerçekleri, geçmişin fantastik hayallerine alışıklık kazanmamış olanlarca “ab initio” (başlangıçtan beri) tasarlanamazdı. Bu gerçek, özellikle, “Hayal-Bilim”i, arada bir, açıkça alay konusu yapan, ikinci sınıf bilimcilerin, hoşuna gitmeyebilir. (Şimdiye dek, gerçek bir değeri olan hiç bir bilim adamının, böyle bir şey yaptığını görmedim. Hayal-Bilim kitapları yazan, birçok gerçek bilim adamı da tanıyorum). Gerçekte, eğer bir kimse, geleceği, gerçekçi bir tutumla gözönüne almaya yeter bir “Hayal-Gücü”ne

Ne yazık ki yavrum, evdeki şekerlemelerin hepsi de bitti!

sahip ise, bu edebiyat türü onu, kesinlikle kendine çekecektir. “Hayal-Bilim Okurları”nın, yüzde birinden fazlasının, inanılır kâhinler olacağını da iddia etmiyorum. Amma, inanılır kâhinlerin yüzde yüzü, ya “Hayal-Bilim Okuru” ya da “Hayal-Bilim Yazarı” olacaktır...” Bilginleri, “Hayal-Bilimci” olmaya iten bir

başka büyük etken de, yaşadığımız yüzyılın, teknolojik akışına uygun olarak gelişmekte olan "Değişme"dir. Kişi ve Toplumun "Değişme Süreci", öylesine hızla gitmektedir ki, bilginler bu "Hızlı Değişimin" in, gelecekte hangi boyutlara ulaşabileceğini bulabilmek için de "Hayal-Güçleri"ni kullanmak zorunda kalmaktadırlar. Bu "Değişme"nin, "Yeryüzü İnsanın Yaşamını Nereye Götüreceği" sorusuna karşılık bulabilmek ve "Gelecekteki Yaşam Koşullarının Nasıl Sağlanabileceği"ni saptayabilmek amacı ile de "Hayal-Bilim" güçlerini kullanmaktadırlar.

Birçok batı ülkeleri, bu durumu gözönüne alarak, eğitim sistemlerinde yenilikler yapmak gereğini duymuşlardır. Amerika Birleşik Devletleri'nde Minneapolis'de, öğrencilerin, haftada bir gün, "Başka Bir Kişi Olma" (Be Another Person Day) metodu ile çalışmalarını öngörmüştür. Böylece, onların daha yüksek bir mantık elâstikiyeti kazandıkları anlaşılmıştır. Amherst'de, Meadow School'da, biyoloji dersinde ilginç bir deney yapılmıştır. Öğretmen, öğrencilerinden, çeşitli beden parçalarından oluşan oyuncaklardan yararlanarak, istedikleri bir beden'i yaratmalarını ve yarattıkları beden'i, neden bu biçimde yarattıklarının da açıklanmasını istemişti. Ortaya çok ilginç bir sonuç çıkmıştı. Öğrencilerin çoğunun yarattığı bedenler "Kanatlı İnsanlar"dı. Hiç kuşku yok ki, gerekçesi de Sciense Fiction romanlarının hayal güçlerini etkilemesi ve başka gezegenlere gidebilme isteği idi. Bu konularda, daha da ayrıntılı bilgi veren Robert Jungk "Yeni Bir Dünya Doğuyor" adlı kitabında şunları yazmaktadır:

"..1970 yılında Berkeley'de ünlü mimar ve filozof Buckminster Fuller'in öğrencilerinden John Dieges ve Ed Schlossberg'in yönetiminde sekiz ve ondört yaşındaki çocuklar, geleceğin kentinin modelini çizmeye davet edildiler. Her okul günü, 1971'den 2000 yılına kadar geçecek yıllardan biri sayılıyordu. Daha sonra, video film üzerine kaydedilen ve çeşitli fikirlerin karşılaştırılmasıyla ortaya çıkan "Düşünce'nin ve Yaşama Biçimi'nin Değişme Olasılıkları" konulu tartışmalar başladı. Böylece, 1980 yılında 18 ve 24 yaşında olacak olan bu gençler, kendi görüşlerinin gerçekleşip gerçekleşmediğini, kontrol edebilme olanağına kavuşabilecekler. "Science-Fiction"un okul eğitimine sokulması, özellikle, Detroit Case Üniversitesinden Profesör Dennis Livingston ve Belmont Fox School'dan Judi Drissel tarafından ısrarla önerilmişti. Bu derslerde, "Doğa-Bilim" ve "Hayal-Bilim" arasındaki farklar inceleniyordu. Bir sınıfta ise, şöyle bir soru sorulmuştu: "Eve dönerken, yolda, başka bir gezegenden gelmiş, dev bir yaratıkla karşılaşa-

idiniz, ne yapardınız?.."

Bu konu, batı ülkelerinde öylesine yaygınlaşmış ve üzerindeki tartışmalar öylesine geliştirilmiştir ki, hemen hergün, çeşitli gazete ve dergilerde, "Hayal-Bilim" romanlarından biri ile ilgili, bir resim ya da karikatür yayınlanmaktadır. Bu resim ve karikatürlerin yayınlanması ile de, insanın "Hayal-Bilim Gücü", yeni bir biçimde, yaratıcı gücünü göstermektedir. Bir diğer anlamda da "Hayal-Bilim"e uygun "Yeni Bir Eğitim Dönemi"nin başladığını simgelemektedir. Nitekim, bu nedenle, Alvin Toffler, "Future Shock" (Gelecekteki Şok) adlı kitabında, aynı konu üzerinde durmakta ve şöyle demektedir:

"..Her okulda ve yerleşme bölgesinde, bir "Gelecek Kurulu" kurmamız gerekmektedir. Kurulu oluşturan kadın ve erkekler, "Şimdinin Yararı Açısından", "Geleceği Kavramaya" çabalamalıdır. Geleceğe dönük eğitimsel tepkilere ilişkin varsayımlar oluşturarak; kamuya yansıtılan bu varsayımların, yaygın olarak tartışılmasını sağlayarak, sözkonusu kurullar, eğitim üzerinde, güçlü bir etki yaratabilirler.."

Bu satırlar, "Hayal-Gücü"nü, bilim ve teknolojiye dayanarak gelişmesi ölçüsünde, "Gelecek Hakkında Çeşitli Varsayımlar"ın ortaya çıkabileceğini, ancak bu varsayımlardan hangisinin gerçekleşebileceğini hesaplayarak ona göre şimdiden hazırlıklı olmanın zorunlu olduğunu, açıkça belirtmektedir. Bu durumu gözönüne alınca, öğretmenin, "Eve dönerken, başka bir gezegenden gelmiş, dev bir yaratıkla karşılaşa idiniz ne yapardınız?" sorusu, hiç de fantastik kalmamaktadır.

Ülkemizde, "Televizyon Yarışması"na katılan yarışmacılara yöneltilen sorulara karşılık, onların, hemen, birbirinin aynı olan karşılıklarını bellemişsinizdir.

"— Boş zamanlarımda, müzik dinlemeyi, spor yapmayı, kitap okumayı çok severim..v.b."

Bu basma kalıp cevaplar yanında, batı ülkelerinde düzenlenen "Televizyon Yarışmaları"na katılan yarışmacıya sorulan sorunun yapısı bile farklıdır. Yarışmayı yönetenin, yarışmacılara sorduğu ilk sorulardan biri şu olmaktadır:

"— Hangi tür, 'Hayal-Bilim' romanı okumaktasınız?"

Yarışmacıların, bu soruya karşılıkları da, ülkemizde duyduğunuz gibi,

"— Bilemiyorum.. Hatırlayamıyorum.. Anımsayamadım.. v.b.." gibi olmaktadır. Yarışmacıların karşılıkları, şöyle olmaktadır:

"— Ben, Uzay Araştırmaları ile ilgili olarak yazılan Hayal-Bilim romanlarını okumaktayım ya da "— Ben, Yeryüzü geleceğinin Sosyo-Tek-

nolojik yapısı hakkında yazılmış olan Science-Fiction romanlarını severim.” ya da, “— Ben, Başka Gezegenlerde yaşayan varlıklarla kurulacak ilişkiler hakkında yazılmış olan Kurgu-Bilim romanlarını daha çok severim.”.. v.b. gibi. Bu karşılıklarının yanı sıra da, seçtikleri yazarların adlarını sıralamaktadırlar. Arthur C. Clarke, Isaac Asimov, Robert Heinlein, Von Vogt, Kurt Vonnegut, Huxley .. v.b. gibi.

Hayal — Bilim “Science-Fiction” konusunun, günümüz bilim dünyasını, ne derecede etkilemekte olduğu, Asimov’un, kitabından aşağıya aynen alacağımız satırlar, yeteri kadar açıklıkla gösterecektir:

“.. 1970 yılında, “Ay”ın, bize dönük olmayan öbür yüzeyi, (bu yüzeydeki özelliklerin sistematik bir biçimde tanımlanabilecek kadar) açıklıkla bilinebilir bir duruma gelmişti. Amerikalı Astronom Donald Howard Menzel’in önderliğinde, bir kurul, Ay’ın arka yüzeyindeki bölgeleri, bilimin çeşitli yönlerden gelişmesine büyük katkılarda bulunmuş bilginlerin anısına, onların adlarını vererek saptamayı uygun bulmuştu. Böylece o yüzey’e, yüzlerce bilginin adı verildi. Çok belirgin iki kraterden birine, “Elementler Tablosu”nu ilk kez geliştiren, ünlü Rus Bilgini Mendeleev’in; diğerine de, “İlk Yörünge Uçuşunu Yapan” ve bir uçak kazasında ölen Astronot Gagarin’in adları verildi. Diğer belirgin yüzeylere ise Hollandalı Astronom Hertzprung, Fransız Matematikçi Galois, İtalyan Fizikçi Fermi, Amerikalı Matematikçi (Sibernetik Biliminin Kurucusu) Wiener, İngiliz Fizikçi Cockcroft’un adları verildi. Belirli bir bölgeye de, Atom Teorisi’ni ve Atomun İç Yapısı’nı araştırıp geliştirilen bilginlerin anısına Nernst, Roentgen, Lorentz, Moseley, Einstein, Bohr ve Dalton’un adları verildi. Menzel’in, ilginç bir görüşü de şu idi:

Bir kaç krater, Bilimden, ortodoks (tutucu) düşünceyi atarak, tüm genç kuşakların, coşku ile “Uzay Uçuşlarına Yönelmeleri”ni sağlayan “Bilim Yazarları” ve Hayal-Bilim Yazarları’nın adlarının verilmesi idi. Bu nedenlerle, kraterlerden birine, Amerika Birleşik Devletleri’nde, ilk kez, yalnızca “Science-Fiction” (Hayal-Bilim) konusuna ayrılmış dergiyi yayınlayan Hugö Gernsback’in; kraterlerden bir diğerine de, “Roketlerin Geliştirilmesi” konusunda, kesinlikle tanımlarda bulunan ve yılmadan bu konuyu işleyen yazarların anısına, Willy Ley’in; adları verilmiştir..”

Bu satırlar ve Ay’ın öbür yüzeyine verilen ad’lar, “Hayal-Bilim” konusunun, ne derecede önemli olduğunun ve bilime ne ölçüde katkılar sağladığının, ilginç bir belgesi olmaktadır.

Bilim ve Teknoloji’nin, böylesine “Yaratıcı Güçler”le gelişmesine karşı, eleştiricilerin bir kısmı, bu durumu küçümsemektedirler. Bu eleştiricilere göre, “Hayal-Bilim”, hiç de önemsenecek bir şey değildir. Yazarların bir kısmının yaptığı “Uydurmacılık”tan ibarettir. Bu tür eleştirilere karşı, bir “Hayal-Bilim” yazarı olan Kurt Vonnegut, çok sert bir biçimde karşılık vermektedir. Kitaplarında, “Hayal-Bilim” ile birlikte çok güçlü “Hiciv” yeteneğini de kullanan Vonnegut, hicvedecek kimse bulamazsa, kendisini hicvetmekten çekinmeyen bir yazar olarak da ün yapmıştır. Onun, Kedibeşiği, Mezbağa, Nu: 5, Şampiyonların Kahvaltısı ve Gece Ana adlı kitapları, dilimize de çevrildiği için, bu kitapları okuyanlar, Vonnegut’un “Hayal-Bilim” gücü yanısıra, “Hiciv” gücünü de, kolayca görmüşlerdir. İşte, bu Kurt Vonnegut, son kitaplarından biri olan “Wampeters-Foma-Granfalloon” adlı ilginç yapıtının birinci bölümünü “Science-Fiction” (Hayal Bilim) başlığı altında sunmaktadır. “Hayal — Bilimi” eleştirenlere, kendine özgü hiciv yoluyla karşılık veren Vonnegut, özetle şöyle demektedir:

“..Ne zaman, kitaplığımıdaki dolaplardan “Hayal-Bilim” bölümünü açsam, başıma bir ağrı saplanır. Özellikle, çok ciddi kritiklerin yaptıkları yanlışlıklar ve saçmalıkları hatırlar, çileden çıkarım. Oysa, bu kritikçi kişilerin, “Hayal-Bilim Bölümü”nün içine girebilmeleri, teknolojiyi anlayabilmeleri ile mümkündür. Ancak, bu konuda Üniversiteler sorumludur. Edebiyat uzmanları, savaş teknolojisine uyumda bulunmamış oldukları için, bilgin ve teknisyenleri bir kenara itip, yalnızca kendi mizah (güldürü) yetenekleri ile övünürler. Bu uzmanlar, kimya ve fizik’ten hoşlanmadıklarından, onların gözünde, mühendisler, mizah yeteneğinden yoksun, sıkıcı insanlardır. Ne hazindir ki, “Hayal-Bilim” konusunda etkili kritikler (eleştiriler); bu tip edebiyatçılar tarafından yapılmıştır. Onların, teknoloji konusundaki ürpertileri nedeni ile “Hayal-Bilimi” hor görmelerini, doğal karşılamak gerekir..”

Kurt Vonnegut’un bu sözlerinden de, “Hayal-Bilim Yazarlığı”nın, ancak, “Bilim” ve “Teknolojik” kültür ile birlikte yapılabileceği, bir kez daha yüzeye çıkmaktadır. Buna karşı, eleştiriciler, “—Ne demek efendim. Ben de pekâlâ, kafamın içinden bir çok şeyler uydurabilir; bu uydurduklarımı, heyecanlı bir konu içinde sunabilirim..” demektedirler. Bu eleştirilere “Hayal-Bilimciler” in verdikleri cevap, yine hiciv’le süslüdür.“—O zaman, masal olur o!..”

“Bilimsel Bilgi” ya da “Teknolojik Bilgi”ye sahip olan “Hayal-Bilim Yazarları”ndan bazılarının ortaya koydukları ilginç yapıtları, ileride,

ayrı bir yazıda incelemeye çalışacağız. Bu kitap-
lardan birkaçına, özet biçiminde de kısa bir göz
attığımızda, "Bilgin" olan "Hayal-Bilim Yazarlar-
rı"nın, "Zamanın Ötesine Atlayabilen Bilgi Alıcı
Antenleri"nin yarattığı yapıtlar, bizleri, hayranlık
içinde düşüncelere itecektir. O kadar beklemeye
sabrınız yok ise, hemen bir "Science-Fiction"
kitabı alıp okumanızı öneririm. O zaman, aklı-
nızdan geçirdiğiniz, fakat, "Olamaz!" diye de-
ğerlendirdiğiniz bazı görüşlerinizin, ne çeşit
gerçekleşebilme olanakları bulunduğunu, belki
de hayretle göreceksiniz.

- (1) CLARKE Arthur C.: *Profiles of the Future*,
(Geleceğin Çehresi), Çeviren: S. Ataman, İstan-
bul 1970, Sa: 8 - 9.
- (2) JUNGK Robert: *Yeni Bir Dünya Doğuyor*, Çevir-
en: Tekin Arcaayürek, İstanbul 1975, Sa: 185-186
- (3) TOFFLER Alvin: *Future Shock*, (Gelecek Kor-
kusu - Şok), Çeviren: Selâmi Turgut, İstanbul
1974, Sa: 371 - 372.
- (4) ASIMOV Isaac: *Guide To Science (I) The
Physical Sciences*, Penguin Books Ltd, Middlesex,
England 1972, Sa: 212 - 213.
- (5) VONNEGUT Kurt: *Wampeters - Foma - Gran-
fallons*, Dell Publishing Co. Inc. New-York 1976,
Sa: 1 - 2.

BİR BESİN MADDESİ ARAŞTIRMASININ ÖYKÜSÜ

Michale MASSON

Kaz ciğeri yapımı uzun süredir araştırma
konusu olarak ele alınmış bulunmakta.
Bilindiği üzere lüks bir yiyecek olan kaz ciğeri
aşırı beslenme sonucu hayvanın karaciğerindeki
yağ birikim sonucu oluşmakta. Damak zevkimize
çeşni getireceğiz diye zavallı hayvanda hepatik
bir yağlanma meydana getiriyoruz. Bu anormal
durum nasıl oluşturuluyor? Hayvancağımızı aşırı
beslenme işkencesine sokmadan bunu nasıl
yapabiliriz? Bu öylesine bir vahşi yöntemdir ki,
Anglosakson ve İskandinav ülkelerinde hayvan-
ları yağlandıracağız diye aşırı beslemek artık
yasaklanmıştır.

Bu yemek yeme zevkine ilişkin dava bir
ucundan da açlık ve aşırı beslenme sorununa da
ilişkindir; şişmanlık ve şişmanlığı oluşturan me-
kanizmayı da açıklayabilecek birtakım yöntem-
lerle yakından ilgilidir. Bu nedenle kaz ciğerinde
yağlanma konusu pek çok daldaki araştırmacılar
için ilginç bir konudur; tarım mühendisleri, biyo-
kimyacılar, fizyologlar, genetik uzmanları, bes-
lenme uzmanları ve hatta ekonomistler gibi. Bu
nedenle bu konuda şimdikiye geliştirilen bilim-
sel çalışmaları şöyle bir gözden geçirmenin yara-
rına inanıyoruz.

"Kaz ciğerinin tarihçesi" isimli yazısında
Henri Deffrage ta eski çağlardan beri bu konu
üzere durulduğunu belirtmektedir.

Kanıt olarak da eski Mısır duvar süslemelerini
gösterir. Kuşkusuz, besiyeye sokup semirtme yön-
temi yıllardır bilinen ve uygulanan bir yöntemdir.

Eski Mısırlılar kümes hayvanlarını semirtmek için
hamur, Romalılar da incir yuttururlardı. Nineleri-
miz de huni ile besleyerek semirtirdi kümes hay-
vanlarını. Bugün çok daha çabuk ve modern yön-
temler uygulanarak tek bir adamın elektriksel
metodla 1 saatte 60-80 kazı, ya da 100-120
ördeği besiyeye sokması olanağı vardır.

Günde Üç Öğün

Bir kaz kümesinin ortasında en son model
yemliğin önüne besici oturur bir eliyle kazı
yakalar, öteki eliyle de hayvanın taşlığını
yoklayıp bütünü ve başlar beslemeye. Hayvanın
yemek borusuna soktuğu tüp yardımıyla iki
dakika süreyle yağ ve tuz ilâve edilmiş pişmiş
mısırı gırtlığına aktarır. Doyurduğu kazı yere
bırakıp sırasını bekleyen öteki kaza el atar.

Saat 8, 14 ve 19'da olmak üzere günde üç kez
aynı sahne üç hafta boyunca tekrarlanır. Kazın
tam kesime hazır tombullukta olduğunu karar
verdi mi besici hayvanı şahdamarını keserek öl-
dürür. Çünkü kazın bütün kanının en kısa sürede
akması gerekmektedir. Aksi halde karaciğerde
kan toplanır ve alıcı nezdinde değerini yitirir.

Gariptir ama az daha kazciğeri üretimi tarihe
karışacak, bu lezzetli yiyecekte bugünün insanı
yoksun kalacaktır. Nedenini de Artigner'es'deki,
Ulusal Tarım Araştırmaları Enstitüsü' (INRA) ne
bağlı Kaz Araştırmaları Merkezi uzmanlarından
B. Rousselot şöyle açıklıyor: o yöreye özgü